

ΒΙΟΚΑΥΣΙΜΑ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ; (Μάρτιος 2008)

Συγγραφέας: ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΜΑΡΑΒΕΓΙΑΣ

Τους τελευταίους μήνες παρατηρούμε μια σημαντική αύξηση των τιμών των τροφίμων που παρασκευάζονται από δημητριακά (κάθε μορφής αρτοσκευάσματα, ζυμαρικά κ.ά.) ή χρησιμοποιούν δημητριακά ως ζωτροφές (κρέατα, πουλερικά, γαλακτοκομικά, αβγά κ.ά.). Στην πραγματικότητα δηλαδή μεγάλο μέρος των προϊόντων «του καλαθιού της νοικοκυράς» παρουσιάζει σημαντική αύξηση τιμών από 10% έως 30%. Η εξέλιξη αυτή, σε συνδυασμό με τη μεγάλη αύξηση της τιμής του πετρελαίου, προκαλεί σημαντική επιβάρυνση του πληθωρισμού και συνεπώς μειώνει την αγοραστική δύναμη ευρύτατων κοινωνικών στρωμάτων. Αυτό με τη σειρά του προκαλεί εύλογες μισθολογικές διεκδικήσεις και συνεπώς υπάρχει κίνδυνος να αρχίσει ένας νέος φαύλος κύκλος, από τον οποίο με τόση προσπάθεια ξέφυγε η ελληνική οικονομία τα τελευταία χρόνια.

Η αύξηση των τιμών στα τρόφιμα αποτελεί μια πτυχή του φαινομένου της διεθνοποίησης των αγορών, όπου οι εξελίξεις στο διεθνές επίπεδο αντανακλώνται άμεσα στο εθνικό και στο τοπικό επίπεδο.

Πράγματι, τα τελευταία χρόνια παρατηρούμε μια συνεχή αύξηση στις τιμές των δημητριακών στις διεθνείς αγορές, η οποία προκύπτει από ένα συνδυασμό αιτίων: από τη μια πλευρά σημειώνεται αύξηση της ζήτησης δημητριακών για ανθρώπινη κατανάλωση και ζωτροφές από την Κίνα, την Ινδία και τις χώρες της Β. Αφρικής και της Μ. Ανατολής, ως αποτέλεσμα της αύξησης των εισοδημάτων στις χώρες αυτές και της συνακόλουθης υιοθέτησης δυτικών καταναλωτικών συνηθειών (ψωμί αντί ρύζι και ζωικά αντί φυτικών προϊόντων). Από την άλλη πλευρά παρατηρούμε μια συνεχιζόμενη επέκταση της παραγωγής βιοκαυσίμων. Η επέκταση αυτή είναι αποτέλεσμα της αύξησης της τιμής του πετρελαίου, της πολιτικής αρκετών χωρών (της Ε.Ε. συμπεριλαμβανομένης) για την προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και, τέλος, της αύξησης της ζήτησης βιοκαυσίμων από τις ΗΠΑ και τη Βραζιλία. Ταυτόχρονα, παρατηρείται σημαντική μείωση παραγωγής δημητριακών σε χώρες με μεγάλη παραγωγή, όπως π.χ. η Αυστραλία.

Η εξέλιξη αυτή, αυξάνοντας τις τιμές των δημητριακών διεθνώς, και βέβαια και στη χώρα μας, περιόρισε τις αρνητικές συνέπειες της αποδόμησης της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, προσφέροντας ικανοποιητικά εισοδήματα στους Έλληνες παραγωγούς. Βεβαίως, η κατάσταση αυτή μπορεί να είναι συγκυριακή, δεδομένου ότι χώρες όπως η Ρωσία, η Ουκρανία, το Καζακστάν αλλά και η Πολωνία, η Ρουμανία κ.ά. βελτιώνουν συνεχώς τις παραγωγικές επιδόσεις τους σε δημητριακά, ξεπερνώντας σταδιακά τα προβλήματα της μετάβασης από τον υπαρκτό σοσιαλισμό στην ελεύθερη οικονομία.

Επίσης η Κίνα αρχίζει να αναπτύσσει συστηματικά την παραγωγή δημητριακών. Είναι πιθανό συνεπώς μέσα στα επόμενα χρόνια να υπάρξει μια εντελώς αντίθετη εξέλιξη, δηλαδή μια μείωση των τιμών των δημητριακών ως συνέπεια της μεγάλης αύξησης της παραγωγής στις πιο πάνω χώρες. Μία τέτοια εξέλιξη των τιμών θα είναι θετική για τους καταναλωτές αλλά εξαιρετικά αρνητική για τους παραγωγούς (ιδίως στη χώρα μας, όπου η παραγωγή δημητριακών γίνεται με υψηλότερο κόστος), διότι δεν υπάρχει πλέον κανένας αντισταθμιστικός μηχανισμός από την πλευρά της αποδομημένης Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.

Μέχρι τότε όμως, τίθεται το δίλημμα, αν θα πρέπει να συνεχιστεί η αύξηση της παραγωγής βιοκαυσίμων, όπως προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ώστε να καλύψει το 10% των ενεργειακών αναγκών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με στόχο τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης ή αν θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην παραγωγή τροφίμων. Το δίλημμα βιοκαύσιμα ή τρόφιμα είναι κρίσιμο, διότι από την απάντησή του θα κριθεί σε σημαντικό βαθμό αν οι καταναλωτές θα πληρώνουν ακριβότερα τρόφιμα για να έχουν λιγότερη ατμοσφαιρική ρύπανση ή το αντίθετο.

Βεβαίως, πρέπει να επισημανθεί ότι το ύψος των αυξήσεων των τιμών στη χώρα μας είναι συχνά δυσανάλογο ως προς την αύξηση της τιμής των δημητριακών διεθνώς. Οφείλεται κυρίως στην ολιγοπωλιακή δομή της εγχώριας αγοράς τροφίμων, στην αδυναμία του καταναλωτικού κινήματος και, τέλος, στην ανυπαρξία συνεταιριστικών μορφών εμπορίας τροφίμων.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» στις 1 Μαρτίου 2008, σ. 10.